

ODPOVEDE EURÓPSKEJ KOMISIE

NA OSOBITNÚ SPRÁVU EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV

Prispôsobenie pravidiel politiky súdržnosti v rámci reakcie na pandémiu COVID-19

Väčšia flexibilita pri využívaní finančných prostriedkov, treba sa však zamyslieť nad politikou súdržnosti ako nástrojom reakcie na krízu

Obsah

I. STRUČNÉ ODPOVEDE KOMISIE.....	2
II. ODPOVEDE KOMISIE NA HLAVNÉ PRIPOMIENKY EDA.....	3
1. Stanovenie priorit vnútroštátnych orgánov, pokiaľ ide o krízové nástroje a nástroje obnovy.....	3
2. Súbežné vykonávanie rôznych tokov financovania.....	3
3. Monitorovanie a predkladanie správ.....	4
III. ODPOVEDE KOMISIE NA ODPORÚČANIA EDA.....	4
1. Odporúčanie 1 – Analyzovať primeranosť politiky súdržnosti ako rozpočtového nástroja reakcie na krízu.....	4
2. Odporúčanie 2 – Pozorne sledovať čerpanie prostriedkov z nástroja REACT-EU s cieľom poskytovať podporu zameranú na výsledky, ak je to potrebné.....	4

V tomto dokumente sa predkladajú odpovede Európskej komisie na pripomienky k osobitnej správe Európskeho dvora audítorov v súlade s článkom 259 [nariadenia o rozpočtových pravidlách](#), ktoré budú uverejnené spoločne s osobitnou správou.

I. STRUČNÉ ODPOVEDE KOMISIE

Počas vrcholiacej krízy spôsobenej ochorením COVID-19 inštitúcie EÚ spoločne hľadali spôsob, ako najlepšie podporiť členské štáty, ktoré naliehavo potrebovali likviditu. Vďaka tomu, že sa poskytla možnosť využiť **finančné prostriedky dostupné v rámci politiky súdržnosti** z obdobia 2014 – 2020, obe investičné iniciatívy v reakcii na koronavírus sa ukázali byť pre vnútroštátne orgány veľmi užitočné. EDA odhaduje, že v dôsledku nových možností flexibility bolo vo všetkých odvetviach prerozdelených približne 35 mld. EUR. Podľa odhadov Komisie boli približne dve tretiny tejto sumy, okolo **23 mld. EUR**, preprogramované osobitne na boj proti vplyvu pandémie, najmä na systém zdravotnej starostlivosti, finančnú podporu pre malé a stredné podniky a na zavedenie dočasných vnútroštátnych režimov skráteného pracovného času.

V roku 2021 boli finančné prostriedky na politiku súdržnosti navýšené z iniciatívy NextGenerationEU v podobe **zdrojov REACT-EU v objeme 50,6 mld. EUR**. Tieto dodatočné finančné prostriedky znamenali pre **členské štáty podporu**, pretože zvýšili ich likviditu a poskytli im nové zdroje na riešenie krízových potrieb.

Komisia pomohla orgánom zorientovať sa a nájsť synergie medzi všetkými novými nástrojmi financovania. Všetky žiadosti vybavovala prioritne, vďaka čomu bolo možné rýchlo schváliť zmeny programu. Dokonca aj dokončené opatrenia, ktoré sa začali po 1. februári 2020, mohli byť uhradené a financované z rozpočtu EÚ vo výške 100 %, vďaka čomu nebolo potrebné žiadne spolufinancovanie na vnútroštátnej úrovni. Pri rámcoch vykonávania a auditu bola ponúknutá flexibilita a zároveň bola zachovaná požiadavka prísneho dodržiavania platných pravidiel. Iniciatíva REACT-EU bola úplne prvým nástrojom, ktorý sa mal použiť v rámci NextGenerationEU, pričom prvá platba členským štátom sa uskutočnila v júni 2021.

Vďaka značnému preprogramovaniu prostriedkov a dočasnému uplatneniu 100 % miery spolufinancovania EÚ sa finančné plnenie v rokoch 2020 – 2021 ešte viac zrýchlilo: na konci októbra 2022, keď EDA dokončil svoj audit, sa miera výdavkov zvýšila na 73 %.

Pandémia COVID-19 spôsobila vážne narušenie hospodárstiev a spoločností členských štátov a priniesla riziko prehlbovania regionálnych rozdielov a sociálnych nerovností. Aby mohla politika súdržnosti úspešne plniť svoj dlhodobý cieľ, teda znižovať sociálno-ekonomické a územné rozdiely, musela sa urýchlene prispôsobiť širšiemu kontextu a reagovať na dôsledky pandémie, ktorá ovplyvnila životy ľudí, podniky, investície a realizáciu projektov. Možnosti flexibility v rámci CRII a CRII+ mali kľúčový význam z hľadiska zabránenia ďalšiemu prehlbovaniu rozdielov medzi regiónmi v dôsledku krízy a zároveň umožnili investovať zdroje REACT-EU tak, aby bolo možné naďalej podporovať zdravotnú starostlivosť, podniky a pracovníkov, a pripraviť proces obnovy v súlade so zelenými a digitálnymi prioritami.

Politika súdržnosti plne preukázala svoju prispôsobivosť a flexibilitu ako jedna z najväčších investičných politík EÚ pri obnove po kríze. To však neznamenalo, že politika súdržnosti sa stala nástrojom reakcie na krízu – zodpovedajúce možnosti flexibility boli v právnom rámci riadne vymedzené a časovo ohraničené. Politika súdržnosti zostáva v prvom rade dlhodobou investičnou politikou usilujúcou sa o sociálnu a hospodársku konvergenciu medzi európskymi regiónmi v súlade s prioritami EÚ. Politika súdržnosti naďalej plní svoj hlavný cieľ, ktorým je posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a plniť politické priority Únie, ako je zelená a digitálna transformácia, pričom tak bude robiť aj naďalej, a to najmä v rámci generácie programov na roky 2021 – 2027.

II. ODPOVEDE KOMISIE NA HLAVNÉ PRIPOMIENKY EDA

1. Stanovenie priorít vnútroštátnych orgánov, pokiaľ ide o krízové nástroje a nástroje obnovy

Komisia považuje za správne, že členské štáty prioritne využívali krízové nástroje a nástroje obnovy v snahe zabezpečiť, aby sa dotknuté operácie prispôbili novým okolnostiam, aby sa nestratili zdroje, ktoré už boli investované, a aby fondy pomohli obmedziť vplyv pandémie na súdržnosť. Zároveň treba poznamenať, že dodatočné finančné prostriedky v rámci REACT-EU priniesli možnosť investícií ešte pred začiatkom programov na roky 2021 – 2027 s cieľom preklenúť medzeru medzi obdobím 2014 – 2020 a 2021 – 2027 a uľahčiť obnovu.¹

2. Súbežné vykonávanie rôznych tokov financovania

Komisia uznáva, že pri vykonávaní fondov politiky súdržnosti, najmä REACT-EU, a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, je potrebné zabezpečiť koordinácia a komplementárnosť.

Riziká dvojitého financovania sú vo veľkej miere obmedzené viacerými mechanizmami a ustanoveniami. Členské štáty aj Komisia venujú osobitnú pozornosť tomu, aby nedochádzalo k prekryvaniu. Po prvé, podľa článku 63 ods. 9 NSU pre programové obdobie 2021 – 2027 výdavky zahrnuté v žiadosti o platbu z jedného z fondov nie sú zahrnuté inde v rámci toho istého fondu ani v rámci iného nástroja. Tento prístup sa presadzoval už v období 2014 – 2020 a jeho uplatňovanie je i naďalej bude pozorne monitorované prostredníctvom audítorských činností. Na toto ustanovenie sa kladie veľký dôraz aj v podmienkach účasti, ktoré členské štáty uplatňujú pri výbere svojich projektov.

Po druhé, programové dokumenty, t. j. partnerská dohoda, programy a plány spravodlivej transformácie územia, si vyžadujú opis komplementárnosti a synergií medzi politikou súdržnosti a inými nástrojmi Únie, aby nedochádzalo k prekryvaniu a aby bolo možné predvídať akékoľvek prípadné riziko dvojitého financovania.

Tak v partnerských dohodách pre programy na roky 2021 – 2027, ako aj v národných plánoch obnovy a odolnosti sa predpokladá opis komplementárnosti s inými nástrojmi. Predstavuje to základ pre ďalšiu koordináciu v snahe zabezpečiť komplementárnosť a využitie synergií medzi rôznymi nástrojmi.

Útvary GR REGIO a GR EMPL boli riadne zapojené do posudzovania plánov obnovy a odolnosti, ktoré členské štáty navrhli v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Zabezpečila sa tak plná synergia a vedomosť, pokiaľ ide o ciele členských štátov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a fondov politiky súdržnosti. V rámci operačných dojednaní podpísaných s Komisiou sa členské štáty zároveň zaväzujú, že každoročne budú spoločne organizovať podujatia so zainteresovanými stranami, na ktorých budú diskutovať o komplementárnosti, synergií, súdržnosti a konzistentnosti medzi vykonávaním plánu obnovy a odolnosti a ostatných programov EÚ².

¹ Pozri pripomienku EDA v bode 36 a rámcu 2.

² Pozri pripomienku EDA v bode 40.

3. Monitorovanie a predkladanie správ

V snahe zabezpečiť väčšiu transparentnosť a zodpovednosť pri využívaní finančných prostriedkov politiky súdržnosti v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (vrátane vakcinácie), podporou podnikov a režimami skráteného pracovného času, uverejnila Komisia súbor 32 nepovinných ukazovateľov týkajúcich sa pandémie COVID-19. Členské štáty ich vo veľkej miere prevzali, čo pomohlo príslušným orgánom a Komisii monitorovať a posúdiť, ako sa finančné prostriedky politiky súdržnosti, a to aj zo zdrojov REACT-EU, v rámci pandémie využívali.

Komisia je naďalej odhodlaná informovať svojich občanov o všetkých verejných výdavkoch. Komisia preto v rámci platformy otvorených údajov vytvorila tri interaktívne prehľady³ o tom, ako členské štáty počas krízy využívali finančné prostriedky politiky súdržnosti. Prehľad obsahuje informácie o výdavkoch členských štátov, najmä v hlavných oblastiach – **zdravotníctvo, podnikanie a priama podpora ľuďom**⁴.

III. ODPOVEDE KOMISIE NA ODPORÚČANIA EDA

1. Odporúčanie 1 – Analyzovať primeranosť politiky súdržnosti ako rozpočtového nástroja reakcie na krízu

Cieľový dátum vykonania: do konca roka 2024

Komisia prijíma odporúčanie.

2. Odporúčanie 2 – Pozorne sledovať čerpanie prostriedkov z nástroja REACT-EU s cieľom poskytovať podporu zameranú na výsledky, ak je to potrebné

Cieľový dátum vykonania: ihneď

Komisia prijíma odporúčanie.

Komisia bude naďalej monitorovať vykonávanie priorít nástroja REACT-EU a riadiacim orgánom bude poskytovať podporu. V tejto súvislosti Komisia identifikuje programy, ktoré majú problémy s čerpaním, a bude spolupracovať s orgánmi zodpovednými za programy v snahe maximalizovať potenciál zdrojov REACT-EU. V súlade so zásadou zdieľaného riadenia je úlohou členských štátov zabezpečiť, aby spolufinancované operácie účinne prispievali k dosahovaniu cieľov a výkonnostných cieľov.

³ Prehľad o koronavíruse: reakcia politiky súdržnosti EÚ – prehľad o REACT-EU – prehľad o ukazovateľoch politiky súdržnosti týkajúcich sa koronavírusu

⁴ Pozri pripomienku EDA v bodoch 73 – 79.